

***Peiling Tweede Kamerverkiezingen 2017
stemgedrag en stemmotieven van
Nederlanders met een migratie-achtergrond***

Rotterdam, Februari 2017 Versie: 2017-01

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever.
Voor het vermelden van de naam **De EtnoBarometer** in publicaties op basis van deze rapportage
- anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Het Opiniehuis.

Voor meer informatie:

De EtnoBarometer
info@etnobarometer.nl
www.etnobarometer.nl

Inhoudsopgave

<i>Samenvatting</i>	<i>pagina 3 t/m 4</i>
<i>Inleiding</i>	<i>pagina 5</i>
<i>Onderzoeksverantwoording</i>	<i>pagina 5</i>
<i>Uitkomsten</i>	<i>pagina 6</i>
<i>Resultaten per vraag</i>	<i>pagina 7 t/m 11</i>
<i>Populariteit Lijsttrekkers</i>	<i>pagina 12</i>

Samenvatting

De EtnoBarometer peilt in aanloop naar de 2e kamerverkiezingen van 15 maart 2017 periodiek de opkomst, stemkeuze en stemmotieven van Nederlanders met een migratie-achtergrond. Het instrument baseert voorspellingen op basis van de 4 grootste groepen Nederlanders met een migratie-achtergrond: Turkse-Nederlanders, Marokkaanse-Nederlanders, Surinaamse-Nederlanders en Antilliaanse-Nederlanders.

Voor het onderzoek zijn Turkse-, Marokkaanse-, Surinaamse- en Antilliaanse-Nederlanders tussen de 18 en 70 jaar ondervraagd die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen. Dit houdt in dat zij over de Nederlandse nationaliteit beschikken en 18 jaar of ouder zijn op 15 maart 2017.

De gehanteerde steekproef omvat 1792 Nederlanders met een migratie-achtergrond. 422 Turkse-, 483 Marokkaanse-, 489 Surinaamse- en 398 Antilliaanse-Nederlanders tussen 18 en 70 jaar die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen.

Naar schatting 47% van Nederlanders met een migratie-achtergrond zal gaan stemmen bij de komende Tweede Kamerverkiezingen. Dit op basis van de opgegeven intentie om te gaan stemmen.

17% van de respondenten twijfelt nog tussen 1 of meerdere partijen. Voornamelijk de combinaties PVDA of DENK en PVDA of Groen Links worden vaak genoemd.

De Nederlander met een migratie-achtergrond stemde in 2012 overwegend links. Het merendeel stemde op de PVDA (43%), SP (10%) en 9% op Groen Links. 19% stemde op D66 en 12% stemde op de VVD.

Circa 20% van de Nederlander met een migratie-achtergrond geeft aan op De PVDA te gaan stemmen. Een even groot aantal geeft de voorkeur aan de beweging DENK. 12% Zegt op Groen Links te stemmen.

Beweging DENK is het populairst onder Turkse-Nederlanders met 39%. Op de 2e plaats wordt de PVDA (17%) genoemd. Groen Links wordt door 13% genoemd.

Beweging DENK is eveneens populair onder Marokkaanse-Nederlanders (34%). 17% geeft aan op Groen Links te stemmen. 15% zegt op de PVDA te stemmen.

De PVDA is onder Surinaamse-Nederlanders het populairst met 23% gevolgd door de PVV met 14%. VVD en de D66 ontlopen elkaar niet met respectievelijk 12% - 11%.

27% van de Antilliaanse-Nederlanders zegt op de PVDA te stemmen. D66 wordt door 14% genoemd. SP komt op plaats 3 met 12%.

Discriminatie en racisme wordt door 87% van de Nederlanders met een migratie-achtergrond genoemd als een belangrijk motief om op een partij te stemmen. Integratie (74%), criminaliteit en veiligheid (71%) vormen een belangrijk motief om op een partij te stemmen.

Er vanuit gaande dat er onder de TMSA-groep 6,8 zetels zijn te behalen, waarbij 1 zetel=65.000 stemmen. Bij deze verdeling zijn we uitgegaan van het aantal stemgerechtigde Nederlanders met een migratie-achtergrond* en deze hebben wij weer afgezet tegen de verwachte opkomst zoals vermeld op pagina 6.

Jesse Klaver is de populairste lijsttrekkers onder Nederlanders met een migratie-achtergrond. Op plaats 2 wordt Alexander Pechtold genoemd. Tunahan Kuzu van beweging DENK de op twee na het populairst met 10%.

Inleiding

De **EtnoBarometer*** peilt in aanloop naar de 2e kamerverkiezingen van 15 maart 2017 periodiek de opkomst, stemkeuze en stemmotieven van Nederlanders met een migratie-achtergrond. Het instrument baseert voorspellingen op basis van de 4 grootste groepen Nederlanders met een migratie-achtergrond: Turkse-Nederlanders, Marokkaanse-Nederlanders, Surinaamse-Nederlanders en Antilliaanse-Nederlanders.

In dit rapport zijn de resultaten opgenomen van de peiling met betrekking tot het verwachte opkomstpercentage, partijvoorkeur en stemmotieven.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van online en face-to-face-enquêtes onder 1792 Nederlanders met een migratie-achtergrond (422 Turkse-, 483 Marokkaanse-, 489 Surinaamse- en 398 Antilliaanse-Nederlanders) tussen 18 en 70 jaar die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen.

De peiling is uitgevoerd 4e week januari 2017.

*) De EtnoBarometer is een onafhankelijk onderzoeksbureau, maakt deel uit van Het Opiniehuis.

Onderzoeksverantwoording

DOELGROEP

Voor het onderzoek zijn Turkse-, Marokkaanse-, Surinaamse- en Antilliaanse-Nederlanders tussen de 18 en 70 jaar ondervraagd die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen. Dit houdt in dat zij over de Nederlandse nationaliteit beschikken en 18 jaar of ouder zijn op 15 maart 2017.

In dit rapport wordt de doelgroep aangeduid als Nederlanders met een migratie-achtergrond.

STEEKPROEFOMVANG

De gehanteerde steekproef omvat 1792 Nederlanders met een migratie-achtergrond. 422 Turkse-, 483 Marokkaanse-, 489 Surinaamse- en 398 Antilliaanse-Nederlanders tussen 18 en 70 jaar die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen.

BETROUWBAARHEID

Bij een steekproefomvang van $n=1792$ geldt bij een betrouwbaarheidsniveau van 0,95 een maximale onnauwkeurigheidsmarge van 2,21%. Dit betekent dat een in de steekproef gevonden percentage van 50% in de hele populatie tussen de 47,79% en 52,21% ligt.

Echter dient gesteld te worden dat de 4 deelpopulaties zodanig van elkaar verschillen qua culturele achtergronden dat wij uitgaan van de volgende onnauwkeurigheidsmarges per deelpopulatie:

Deelpopulatie	Steekproef *	onnauwkeurigheidsmarges
Turkse	422	4,72%
Marokkaanse	483	4,40%
Surinaamse	489	4,38%
Antilliaanse Nederlanders	398	4,92%

*) De steekproef is getrokken op basis van de ideaalcijfers voor geslacht, leeftijd, opleiding, Nielsen-regio en provincie voor de volgende separate etnische groepen: Surinamers, Turken, Antillianen en Marokkanen.

Veldwerk

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van kwantitatief onderzoek door middel van online onderzoek en face-to-face-onderzoek. Het panel van de **EtnoBarometer** (EtnoPanel) heeft online de enquête ingevuld. Onder de groepen die ondervertegenwoordigd waren in het netwerk, ouderen en laaggeschoolden is gebruik gemaakt van aanvullend telefonisch en huis-aan-huis benadering om deze groepen voldoende vertegenwoordigd te krijgen in de steekproef.

Het veldwerk vond plaats in 4e week van januari 2017. De gestructureerde interviews zijn in het Nederlands afgenomen met een toelichting in de eigen taal daar waar het nodig was (Turks, Arabisch, Berbers).

Uitkomsten

OPKOMST

Naar schatting 47% van Nederlanders met een migratie-achtergrond zal gaan stemmen bij de komende Tweede Kamerverkiezingen. Dit op basis van de opgegeven intentie om te gaan stemmen.

De opkomstverwachting verschilt per etnische groep:

- Marokkaanse-Nederlanders 52%
- Surinaamse-Nederlanders 49%
- Turkse-Nederlanders 45%
- Antilliaanse-Nederlanders 41%

MAXIMALE ZETELS TMSA-GROEP

	Aantal*	Kiesgerechtigd	Opkomst %	# opkomst	Max. zetels**
Turken	397.000	295.527	45	132.987	2.05
Marokkanen	386.000	254.365	52	132.270	2.04
Surinamers	349.000	280.072	49	137.235	2.11
Antillianen	151.000	106.609	41	43.710	0.67
totalen	1.283.000	936.573	47	446.202	6.87

* CBS 2016

** 1 zetel = 65.000 stemmen

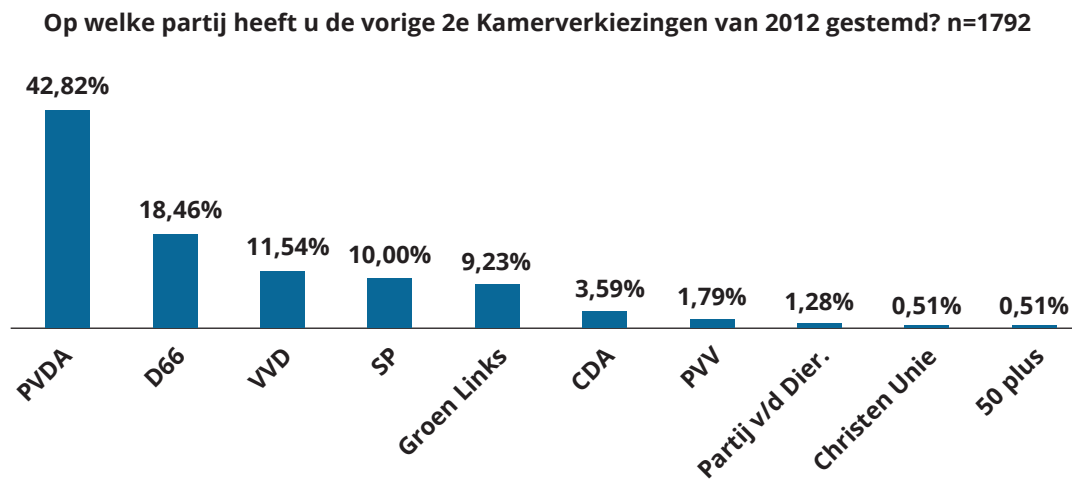
Onder de Nieuwe Nederlanders met een migratie-achtergrond (Niet-Westerse Allochtonen), valt een 10-tal zetels te verdienen. Onder de TMSA-groep zijn maximaal 7 zetels beschikbaar op basis van de verwachte opkomst.

ZWEVENDE KIEZERS

17% van de respondenten twijfelt nog tussen 1 of meerdere partijen. Voornamelijk de combinaties PVDA of DENK en PVDA of Groen Links worden vaak genoemd.

Resultaten per vraag

OP WELKE PARTIJ HEEFT U DE VORIGE 2E KAMERVERKIEZINGEN VAN 2012 GESTEMD?

Grafiek 1: stemgedrag 2012

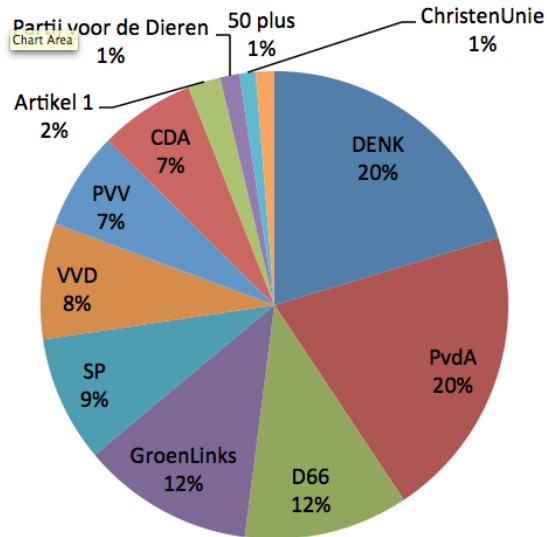
De Nederlander met een migratie-achtergrond stemde in 2012 overwegend links. Het merendeel stemde op de PVDA (43%), SP (10%) en 9% op Groen Links. 19% stemde op D66 en 12% stemde op de VVD.

ALS ER NU 2E KAMERVERKIEZINGEN ZOUDEN ZIJN, OP WELKE PARTIJ GAAT U STEMMEN?

Partij	Turkse Nederlanders (n=422)	Marokkaanse Nederlanders (n=483)	surinaamse Nederlanders (n=489)	Antilliaanse Nederlanders (n=398)	Totaal (n=1792)*
PvdA	17%	14%	24%	27%	20%
DENK	40%	34%	4%	3%	20%
D66	9%	12%	11%	14%	11%
GroenLinks	13%	17%	8%	9%	12%
SP	5%	8%	10%	12%	9%
VVD	6%	6%	12%	8%	8%
PVV	2%	2%	14%	9%	7%
CDA	6%	5%	8%	7%	7%
Artikel 1	1%	1%	4%	3%	2%
Partij voor de Dieren	1%	0%	2%	2%	1%
ChristenUnie	1%	0%	2%	2%	1%
50 plus	0%	0%	2%	3%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

*) Door afrondingen van de totaalsom soms afwijken

Als er nu 2e kamer verkiezingen zouden zijn, op welke partij gaat u stemmen? Totaal (n=1792)

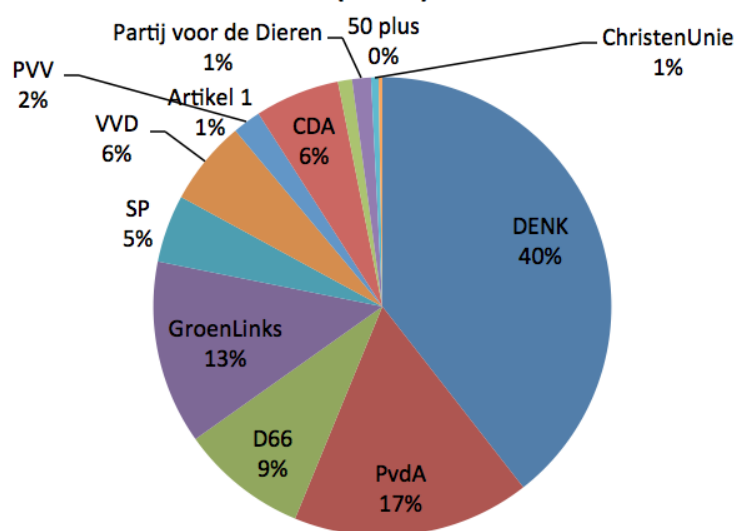

Grafiek 2: stemkeuze 2017

Circa 20% van de Nederlander met een migratie-achtergrond geeft aan op De PVDA te gaan stemmen. Een even groot aantal geeft de voorkeur aan de beweging DENK. 12% Zegt op Groen Links te stemmen.

STEMGEDRAG NAAR ETNISCHE GROEP-TURKSE NEDERLANDERS

Als er nu 2e kamer verkiezingen zouden zijn, op welke partij gaat u stemmen? Turksen (n=422)

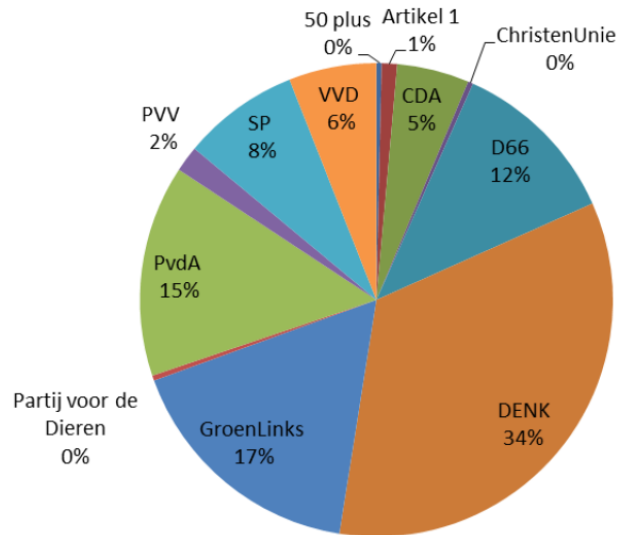
Grafiek 3: stemkeuze 2017 Turkse Nederlanders

Beweging DENK is het populairst onder Turkse-Nederlanders met 40%. Op de 2e plaats wordt de PVDA (17%) genoemd. Groen Links wordt door 13% genoemd.

STEMGEDRAG NAAR ETNISCHE GROEP-MAROKKAANSE-NEDERLANDERS

Som van Marokkanen (n=483)

Als er nu 2e kamer verkiezingen zouden zijn, op welke partij gaat u stemmen?
Marokkaanse Nederlanders

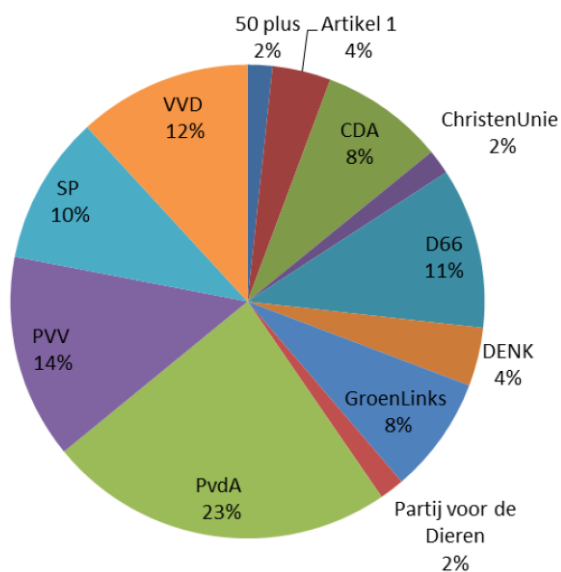

Grafiek 4: stemkeuze 2017 Marokkaanse-Nederlanders

Beweging DENK is eveneens populair onder Marokkaanse-Nederlanders (34%). 17% geeft aan op Groen Links te stemmen. 15% zegt op de PVDA te stemmen.

STEMGEDRAG NAAR ETNISCHE GROEP-SURINAAMSE NEDERLANDERS

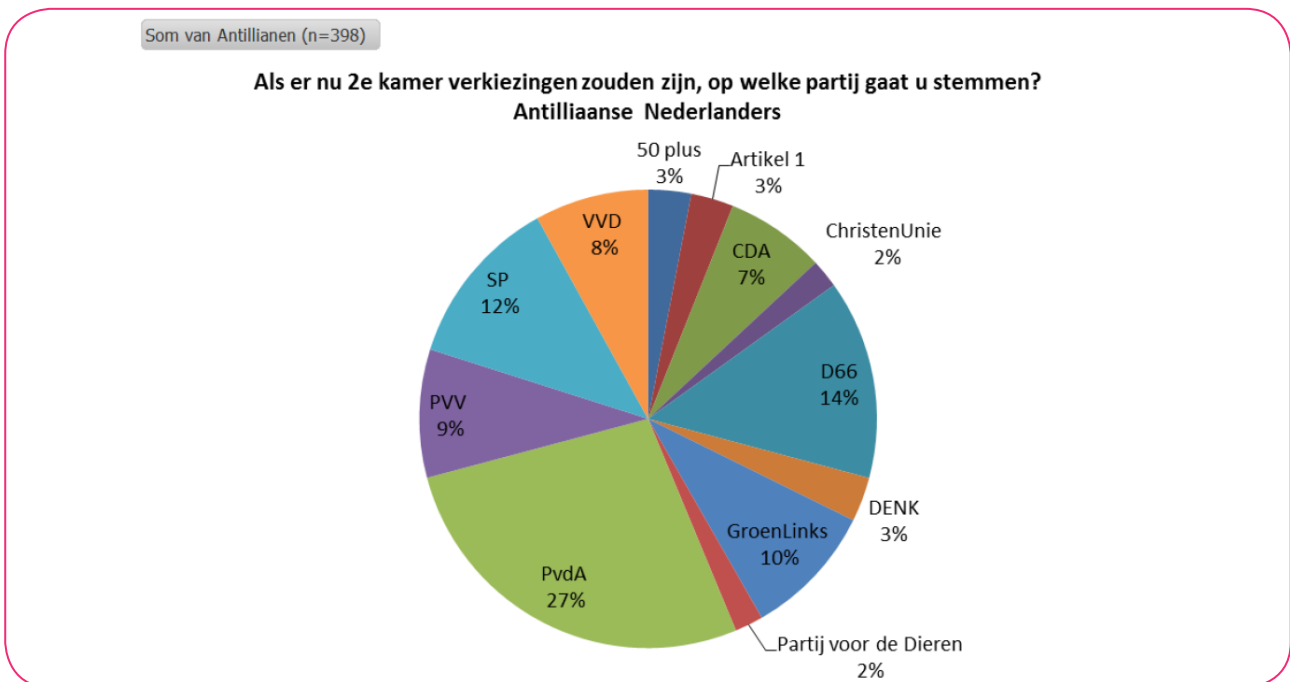
Als er nu 2e kamer verkiezingen zouden zijn, op welke partij gaat u stemmen?
Surinaamse Nederlanders

Grafiek 5: stemkeuze 2017 Surinaamse Nederlanders

De PVDA is onder Surinaamse-Nederlanders het populairst met 23% gevolgd door de PVV met 14%. VVD en de D66 ontlopen elkaar niet met respectievelijk 12% - 11%.

STEMGEDRAG NAAR ETNISCHE GROEP-ANTILLIAANSE NEDERLANDERS

Grafiek 6: stemkeuze 2017 Antilliaanse Nederlanders

27% van de Antilliaanse-Nederlanders zegt op de PVDA te stemmen. D66 wordt door 14% genoemd. SP komt op plaats 3 met 12%.

WAT IS VOOR U DE VOORNAAMSTE REDEN OM VOOR EEN PARTIJ TE KIEZEN?

Thema (meerdere antwoorden mogelijk)	% van geënquêteerden dat het thema noemt
Discriminatie en racisme	87%
Integratie van nieuwe Nederlanders	74%
Criminaliteit en veiligheid	71%
Werkloosheid	68%
Immigratie en asiel	64%
Gezondheidszorg	59%
De economie	55%
Sociale zekerheid en uitkeringen	54%
Terrorisme	47%
Normen en waarden	39%
Onderwijs	37%
Milieu en duurzaamheid	37%
Buitenlandse politiek	33%
Pensioenen	23%

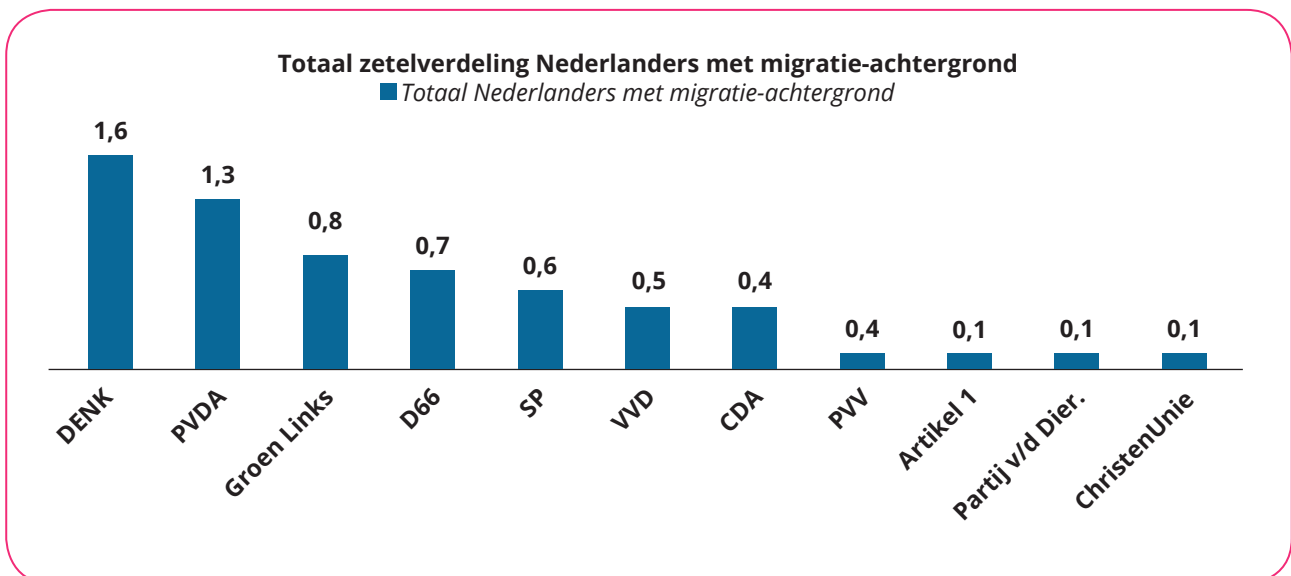
Tabel 2: stemmotief totaal

Discriminatie en racisme wordt door 87% van de Nederlanders met een migratie-achtergrond genoemd als een belangrijk motief om op een partij te stemmen. Integratie (74%), criminaliteit en veiligheid (71%) vormen een belangrijk motief om op een partij te stemmen.

ZETELVERDELING PER PARTIJ

Partij	Turkse Nederlanders	Marokkaanse Nederlanders	Surinaamse Nederlanders	Antilliaanse Nederlanders	Totaal Nederlanders met migratieachtergrond
DENK	0,8	0,7	0,1	0,0	1,6
PvdA	0,3	0,3	0,5	0,2	1,3
D66	0,2	0,2	0,2	0,1	0,7
GroenLinks	0,3	0,3	0,2	0,1	0,8
SP	0,1	0,2	0,2	0,1	0,6
VVD	0,1	0,1	0,3	0,1	0,5
PVV	0,0	0,0	0,3	0,1	0,4
CDA	0,1	0,1	0,2	0,0	0,4
Artikel 1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Partij voor de Dieren	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
ChristenUnie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
50 plus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Totaal	2,05	2,04	2,11	0,67	6,87

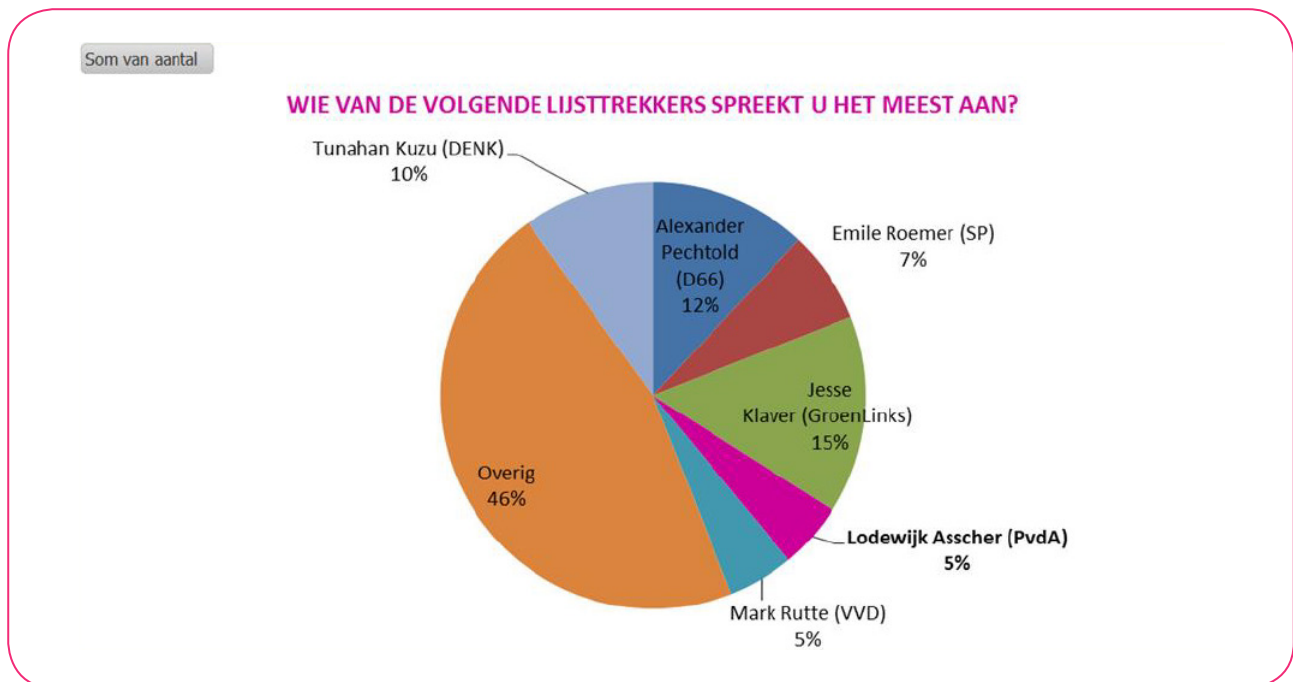
Tabel 3: zetelverdeling per deelpopulatie

Grafiek 7: zetelverdeling totaal

Er vanuit gaande dat er per deelpopulatie (Turkse-, Marokkaanse- en Surinaamse-Nederlanders) 2 zetels te behalen zijn en bij de Antilliaanse-Nederlanders 0,7 zetel. Zijn er in totaal 6,9zetels te verdelen. Grafiek 7 laat de zetelverdeling per partij zien waarbij de aantallen naar boven zijn afgerond. Bij deze verdeling zijn we uitgegaan van het aantal stemgerechtigde Nederlanders met een migratie-achtergrond* en deze hebben wij weer afgezet tegen de verwachte opkomst zoals vermeld op pagina 5.

*) bron CBS

Grafiek 8: Populariteit Lijsttrekkers

Jesse Klaver is de populairste lijsttrekkers onder Nederlanders met een migratie-achtergrond. Op plaats 2 wordt Alexander Pechtold genoemd. Tunahan Kuzu van beweging DENK de op twee na het populairst met 10%.

